Силабус навчальної дисципліни
« Текст і дискурс: основна проблематика та дослідницька методологія »

Галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
Спеціальність	**035 Філологія**
Рівень вищої освіти	**Другий (магістерський)**
Спеціалізація	**035.081 Новогрецька мова та література (переклад включно)**
Освітньо-професійна програма	Сучасні лінгвістичні і перекладознавчі студії та міжкультурна комунікація (новогрецька мова і друга іноземна мова)
Статус дисципліни	**Вибіркова дисципліна**
Мова навчання	**новогрецька/українська**
Семестр	**I**
Кількість кредитів ЄКТС	**3**
Форма підсумкового контролю	**залік**
Викладач	Петрова Галина Леонідівна, викладач кафедри іспанської і новогрецької філології та перекладу
Анотація навчальної дисципліни	Завдяки вивченню питань дисципліни «**Текст і дискурс: основна проблематика та дослідницька методологія**» удосконалюється вміння аналізувати україномовний, та грекомовний емпіричний матеріал у комунікативно-прагматичному ракурсі; вміння критично осмислювати різні точки зору у руслі текстоцентрованих студій. **Мета** курсу: ознайомлення студентів-філологів з основами наукових досліджень з проблем творення тексту у комунікативно-прагматичному аспекті, питаннями технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто теоретичного й практичного підґрунтя для написання наукових робіт – дипломної роботи магістра, тез, наукової статті, доповіді на конференцію. **Завдання** курсу: покращити здатність студентів професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, перекладознавства та оперувати спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень, що дає

	змогу застосовувати конструктивно-планувальні, комунікативно-навчальні, організаційні, розвивально-виховні та дослідницькі компетентності протягом всього життя та брати участь у наукових семінарах, конференціях, наукових гуртках, дискусіях в галузі лінгвістики, викладання іноземних мов та перекладознавства. **Зміст.** Дисципліна «Текст і дискурс: основна проблематика та дослідницька методологія» є вибірковою. Вона містить 1 тематичний модуль: **Творення тексту: комунікативно-прагматичний аспект. Наративний аспект дослідження текстових концептів.** Зміст модуля розкривається у процесі вивчення шести відповідних тем та основних понять до них: **Тема 1.** Кореляція точок зору оповідача і персонажа у розгортанні текстових концептів. *Основні поняття з теми:* концепція суміщення точок зору, установка фокуса, нульова фокалізація, внутрішня фокалізація, зовнішня фокалізація. **Тема 2.** Додатковий фокус як фактор розгортання текстових концептів. *Основні поняття з теми:*додатковий фокус, варіабельна фокалізація, персонаж другого плану. **Тема 3.** Стилістично забарвлена лексика у розгортанні текстових концептів. *Основні поняття з теми:* можливі світи, художній вимисел, членування художнього світу, семантика художнього тексту. **Тема 4.** Морфологічний аспект розгортання текстових концептів. *Основні поняття з теми:* морфологічний аспект, ретроспективний час, наративні фокуси, логічний ланцюг, логіко-тематичні лінії. **Тема 5.** Синтаксичний аспект розгортання текстових концептів. *Основні поняття з теми:* риторичні запитання, вульгаризми, просторіччя, текстові ремарки, лексико-синтаксичний повтор. **Тема 6.** Наративний аспект дослідження текстових концептів художнього твору. Підсумковою формою оцінювання результатів вивчення дисципліни є **залік**.
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 / 90 год., у тому числі: лекції – 10 семінарські заняття – не передбачено практичні заняття – 20 . консультації – не передбачено самостійна робота – 60
Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	Для успішного вивчення дисципліни студент повинен *Знати:* основні положення теорії творення тексту у комунікативно-прагматичному аспекті, способи та шляхи інтерпретації тексту, лексичні та граматичні проблеми творення тексту. *Вміти:* спілкуватися першою іноземною мовою як усно, так і письмово на рівні B2-C1; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; використовувати на практиці прийоми і методи художнього текстотворення у комунікативно-прагматичному аспекті при підготовці наукової роботи магістра до захисту та процедури самого захисту, участі в наукових дискусіях, конференціях тощо. *Володіти елементарними навичками:* наукового дослідження різних видів тексту в комунікативно-прагматичному аспекті семантики тексту в ракурсі сучасних лінгвістичних парадигм; оптимальної організації раціонального творчого мислення (наукової творчості) у представленні концептуальної організації тексту; аналізу різних видів тексту у комунікативно-прагматичному аспекті; обробки та критичного аналізу наукової літератури з досліджуваної

	проблеми; роботи з нормативно-довідковими матеріалами з дотриманням студентами вимог державних стандартів України щодо порядку виконання дослідження, правил оформлення його результатів; аналізу складників тексту для підготовки наукової роботи магістра до захисту та процедури самого захисту, участі в наукових дискусіях, конференціях тощо.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	**Мета** вивчення навчальної дисципліни**:** розвиток у студентів навичок і умінь, необхідних для їх подальшої професійної діяльності згідно з потенційними комунікативними потребами майбутніхфахівців вінтерпретації та лінгвістичному аналізі різних видів текстів, поглиблення знань про основні теоретичні підходи до вивчення лінгвістичних процесів, ознайомлення з загальними науковими категоріями відносно методів наукового дослідження. Викладання вибіркової дисципліни «**Текст і дискурс: основна проблематика та дослідницька методологія**» має на меті ознайомлення студентів-філологів з основами наукових досліджень з проблем творення тексту в комунікативно-прагматичному аспекті, питаннями технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто теоретичного й практичного підґрунтя для написання наукових робіт – дипломної роботи магістра, тез, наукової статті, доповіді на конференцію.

Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)

Курс спрямований на розвиток у студентів таких загальних компетентностей:

- **ЗК 1.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК 2.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК 3.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК 4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК 5.** Здатність працювати в команді та автономно.
- **ЗК 6.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- **ЗК 7.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК 8.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК 9.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- **ЗК 10.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- **ЗК 11.** Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- **ЗК 12.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Дисципліна зорієнтована на набуття таких фахових компетентностей:

- **ФК 1.** Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямах і школах.
- **ФК 2.** Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
- **ФК 3.** Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- **ФК 4.** Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- **ФК 5.** Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
- **ФК 6.** Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- **ФК 7.** Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі

філологічних досліджень.

- **ФК 8.** Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
- **ФК 9.** Здатність до застосування на практиці загальнотеоретичних знань з перекладознавства, екстралінгвістичних перекладацьких навичок, морально-етичних норм і принципів професійної поведінки перекладача.
- **ФК 10.** Здатність виконувати професійні завдання, пов'язані із забезпеченням усної та письмової комунікації шляхом здійснення перекладу текстів різного професійного спрямування.
- **ФК 11.** Здатність засвоювати теоретичні знання педагогічних наук та застосовувати їх методи і прийоми до організації та реалізації професійної викладацької діяльності.

Чому можна навчитися (результати навчання з дисципліни)

В результаті успішного вивчення дисципліни студент повинен:

- *знати* основні категорії тексту, його композицію та архітектоніку, стилістичні та комунікативно-прагматичні характеристики текстів різних стилів і жанрів, текстів оригіналу та перекладу, основні положення теорії текстотворення у комунікативно-прагматичному аспекті, способи та шляхи інтерпретації тексту, лексичні та граматичні проблеми творення тексту;
- *вміти* проводити аналітичні дослідження (резюмувати, синтезувати) систематизувати, виявляти закономірності та зв'язки між сучасними процесами розвитку лінгвістичної науки і суміжних до неї наук;
- постійно підвищувати рівень термінологічних знань у відповідних галузях, аналізувати тексти українською та іноземними мовами різних стилів і жанрів, розпізнавати основні категорії тексту, його композицію та архітектоніку, а також текстові стилістичні та комунікативно-прагматичні характеристики, вибудовувати резюме і синтез головних ідей іншомовних текстів, аргументувати та доводити свою думку українською та новогрецькою мовами в усній та писемній формах; демонструвати системне знання усіх аспектів теоретичних дисциплін мовознавчого та літературознавчого циклів, Застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- самостійно відбирати певні (експресивні, нейтральні, логічні) мовні і мовленнєві засоби (фонетичні, морфо-граматичні, лексичні, стилістичні, синтаксичні, прагматичні), які є оптимальними для реалізації комунікативного наміру та адекватними в соціально-функціональному плані ситуації спілкування (усна та письмова форми);
- використовувати на практиці прийоми і методи творення тексту в комунікативно-прагматичному аспекті при підготовці наукової роботи магістра до захисту та процедури самого захисту, участі в наукових дискусіях, конференціях тощо;
- застосовувати конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючі, організаційні, розвиваючо-виховні та дослідницькі компетентності протягом всього життя та брати участь у наукових семінарах, конференціях, наукових гуртках, дискусіях в галузі філології, демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну доброчесність.

Навчальна логістика (тематичний план)	Навчальна дисципліна складається з 1 змістового модуля та передбачає вивчення наступних тем: ***Змістовий модуль 1.Творення тексту: комунікативно-прагматичний аспект. Наративний аспект дослідження текстових концептів.*** Тема 1. Кореляція точок зору оповідача і персонажа у розгортанні текстових концептів. Тема 2. Додатковий фокус як фактор розгортання текстових концептів. Тема 3. Стилістично забарвлена лексика у розгортанні текстових концептів. Тема 4. Морфологічний аспект розгортання текстових концептів.

	Тема 5. Синтаксичний аспект розгортання текстових концептів. Тема 6. Наративний аспект дослідження текстових концептів.

Система оцінювання результатів навчання

Семестрове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни має таку структуру:

№ з/п	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Аудиторна навчальна робота.	25
2.	Самостійна навчальна робота.	25
3.	Модульна контрольна робота	50

семестрове оцінювання включає:

1) письмовий контроль у вигляді відповіді на одне конкретне запитання (у формі тезисів або тестів);
2) усне опитування;
3) презентації з обраної лінгвістичної проблематики;
4) реферати з тематики, відведеної на самостійне опрацювання.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».

Контроль виконання аудиторної роботи здійснюється у вигляді опитування в усній формі, яке проводиться на кожному практичному занятті та включає в себе відповідь на теоретичне питання та виконання практичного завдання з тематики, що вивчалась протягом курсу. Завдання самостійної роботи виконуються в письмовій формі.

Модульна контрольна робота є письмовою, складається з трьох завдань, кожне з яких оцінюється певною кількістю балів. Отримані за кожне завдання модульної роботи бали трансформуються в загальну оцінку за модульну контрольну роботу за таблицею:

90% і більше	63 - 70 балів	5 (відмінно)
75% - 89%	53 -62балів	4 (добре)
50% - 74%	35 - 52балів	3 (задовільно)
49% і менше	34 бали і менше	2 (незадовільно)

Оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

«відмінно»	50 балів
«добре»	40 балів
«задовільно»	30 балів
«незадовільно»	20 балів
неявка на МКР	0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР.

Підсумкове семестрове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни здійснюється у формі **заліку.**

Відмітка про **залік** у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового балу студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	A
82 – 89 балів	B
75 – 81 бал	C
66 – 74 бали	D
60 – 65 бали	E
59 балів і нижче	FX.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Таким чином студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60**.**

Політика курсу	Студент уважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувачі вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зобов'язані відвідувати аудиторні заняття, виконувати завдання з самостійної роботи і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Якщо студенти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедуру та форми, терміни відпрацювання пропущених занять із навчальної дисципліни узгоджує з викладачем. Під час роботи над усними/письмовими завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: ● використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; ● використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; ● видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; ● несамостійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); ● фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; ● посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, ● залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.
Рекомендована література	**Основна:** 1. Бахтін М. М. (2001).*Проблема тексту у лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках* // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. Марії Зубрицької. Львів: Літопис. 2. Іваненко С. М. (1999). *Поліфонія тексту*. Київ: Видавничий центр КДЛУ. 3. Мацько Л. І. (2009). *Українська мова в освітньому просторі.* Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, – 607 с. 4. Пономарів О. В. (2000). *Стилістика сучасної української мови*. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. **Додаткова:** 1. Гаєва О.В. (2001). *Особливості художньої комунікації з погляду концепції можливих світів*. Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія Філологія. – Т. 4, №1. Київ: Видавничий центр КНЛУ. 2. Бєлова А.Д. (2002). *Поняття «стиль», « жанр », « дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці.* Київ: Вісник КНЛУ. Іноземна Філологія: Випуск 32 – 33. 3. Корунець, І. В. (2003). *Теорія та практика перекладу*. Вінниця: Нова книга.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Денісова Д. Д. (2013). *Підходи до вивчення можливих текстових світів у сучасній лінгвоконцептології* [Електронний ресурс] / Д. Д. Денісова // Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукр. студ. наук.-практ. конф. — Суми : СумДУ — С. 13—14. — Режим доступу : http://essuir.sumdu.edu.ua.
2. Зелінська Н. В. (2020). *Зберігаючи красу наукового пошуку (алгоритм оцінювання та редагування наукових текстів, за Р. Г. Іванченком).* Обрії друкарства. № 1 (8). Режим доступу : http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/190090/193798
3. Колоїз Ж. В. (2017). *Науковий стиль української мови : практикум.* Кривий Ріг : КДПУ, Режим доступу : http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1286/.pdf